

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	43
Land:	Guinea
Kilde:	Utrikesdepartementet
Titel:	"Mänskliga rättigheter i Guinea 2006"
Udgivet:	6. marts 2007
Optaget på baggrundsmaterialet:	9. juli 2007

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en översiktlig sammanställning över hur de mänskliga rättigheterna efterlevs, grundad på den svenska ambassadens bedömningar.

Rapporten kan inte ge en fullständig bild. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Guinea 2006

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska principer uppvisar stora brister i republiken Guinea. Tortyr används, enligt vissa rapporter systematiskt, för att tvinga fram erkännanden av brott. Polis har under året använt övervåld mot demonstranter som, till följd av den ekonomiska och sociala krisen, i ökad utsträckning visar sitt missnöje med regeringen. Under demonstrationer i juni, initierade av landets två största fackföreningar, dödades minst 11 demonstranter av säkerhetsstyrkor.

Det finns krafter i det guineanska samhället som strävar mot en demokratisk utveckling. Civila samhället, inklusive fackföreningar räknas som en allt starkare positiv kraft. EU har genom aktiv dialog med Guineas regering (enligt artikel 96 Cotonouavtalet) utövat tryck för reformer. Sedan 2005 kan vissa framsteg i dialogen mellan oppositionen och regeringen noteras.

Samtidigt betecknas den inrikespolitiska situationen som fortsatt svår på grund av en växande ekonomisk och social kris. Detta förstärks av den politiska instabiliteten i regionen. Landets president är sjuklig och det finns många frågetecken om, när, hur ett kommande regimskifte kan ske.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Guinea har ratificerat följande konventioner:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) och dess första fakultativa tilläggsprotokoll om enskild klagorätt men ej till dess andra om avskaffande av dödsstraffet.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR).

- Konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (CERD).
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) men ej dess fakultativa tilläggsprotokoll om enskild klagorätt.
- Konventionen mot tortyr (CAT) men ej dess fakultativa tilläggsprotokoll om förebyggande av tortyr.
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC) men ej dess två fakultativa tilläggsprotokoll om barn i väpnade konflikter respektive handel med barn, barnprostitution och barnpornografi.
- Flyktingkonventionen samt det tillhörande protokollet från 1967.
- Den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter.
- Romstadgan för internationella brottsmålsdomstolen.

Rapportering i enlighet med konventionerna sker endast sporadiskt. Senast Guinea rapporterade var år 2000 till CEDAW.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Rättigheterna finns inskrivna i konstitutionen men efterlevs inte av militär, säkerhetsstyrkor och polis. Tortyr tillgrips, enligt vissa rapporter systematiskt, för att tvinga fram erkännanden av brott. I samband med demonstrationer förekommer att säkerhetsstyrkor dödar demonstranter.

Fängelserna är överbefolkade och uppges vara i mycket dåligt skick. Det är omöjligt att överleva om matransoner inte tillhandahålls av familjemedlemmar, som samtidigt förväntas ge mat till vaktpersonalen. Dödsfall till följd av undernäring i fängelser har rapporterats, liksom fall av våldtäkter av intagna, både kvinnor och män.

4. Dödsstraff

Dödsstraff kan utdömas för bland annat mord och högförräderi. Efter ett uppehåll sedan 1984 verkställdes under 2001 7 dödsdomar. Militärdomstolarna kan också utdöma dödsstraff. Huruvida straff verkställts eller ej på senare tid är okänt.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Godtyckliga frihetsberövanden och försvinnanden förekommer. Misstänkta brottslingar är utsatta men även politiska och etniska skäl kan ligga till grund för olaga frihetsberövanden.

Lagen anger att åtalade personer skall ställas inför rätta inom fyra månader. Detta respekteras inte och det är inte ovanligt att misstänkta brottslingar sitter flera år i fängelse utan rättegång. En bidragande faktor är att grova brott (som väpnat rån och mord) endast kan prövas vid en särskild domstol "Cour d'Assise". Domstolen skall sammanträda var fjärde månad men i praktiken har den endast sammanträtt två gånger sedan 2000. Registerföringen över åtalade och dömda personer är bristfällig. Det händer att register förloras och personer därmed glöms bort i fängelserna, utan rättegång. Det har även bidragit till att personer suttit fängslade långt efter avtjänade straff.

Konstitutionens bestämmelser om personlig frihet åsidosätts ofta. Olaga husrannsakan förekommer liksom olagliga vägkontroller.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Enligt konstitutionen är rättsväsendet självständigt gentemot den verkställande makten. I praktiken flyter domstolarnas och myndigheternas verksamhet in i varandra. Människornas förtroende för den statliga rättsapparaten är lågt. Många söker i civilmål, men också i vissa brottmål, att få processen till stånd i traditionell domstol bestående av byäldste eller "vise män" som domare. Dessa är mycket konservativa och missgynnar kvinnornas rätt på alla områden.

Domare och andra juridiska företrädare saknar anställningstrygghet och är dåligt betalda, vilket utgör grogrund för all slags korruption. Det civila domstolväsendet är uppbyggt på tre nivåer. Därtill finns en disciplinnämnd som dömer statstjänstemän för förseelser begångna i tjänsten samt en militärdomstol som dömer militär personal, som inte omfattas av brottsbalkens jurisdiktion.

7. Strafffrihet

Såsom framgår ovan är underlåtenhet att beivra och bestraffa brott utbredd. I kombination med korruption är strafffrihet satt i system inom statsförvaltningen. I några fall, i vilka utländska journalister engagerats, har påföljd senare utdömts, men som regel har straffen inte verkställts.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Yttrandefrihet garanteras med vissa undantag av författningen, men respekteras inte av myndigheterna. Såväl församlings- som mötesfriheten är starkt begränsad. Övervåld av polis och militär har förekommit i takt med att antalet demonstrationer ökat till följd av den allt värre ekonomiska situationen

Guinea befinner sig i. I juni 2006 uppmanade fackföreningar till en landsomfattande strejk för att protestera mot prisökningar på ris och bensin. Över 11 personer uppges ha dödats av säkerhetsstyrkorna i samband med dessa demonstrationer.

TV-bolaget står under statligt kontroll medan radiosändningar släpptes fri år 2005. Sex privata radiostationer skall ha fått tillstånd att sända under 2006. I etermedia liksom i den statliga pressen förekommer själv censur. Journalister verksamma i statsägda medier visar allt större mod. En press oberoende av statlig kontroll finns men hämmas av brist på finansiella och tekniska resurser. Telefon och post övervakas. Religionsfrihet råder.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Guinea är en republik med makten samlad i presidentämbetet. Den formella presidentmakten förstärktes ytterligare i en starkt kritiserad folkomröstning i november 2001. Den ändrade konstitutionen ger presidenten rätt att omväljas för obegränsat antal mandatperioder och förlänger mandattiden från 5 till 7 år. I presidentvalet i december 2003, ett val som inte kan karaktäriseras som fritt, transparent eller rättvist, (och som bojkottades av flera oppositionspartier) valdes Lansana Conté till ytterligare en mandatperiod. Contés kritiska hälsoläge gör att det råder ett slags ”vänta och se”-läge på den politiska scenen.

Flerpartisystem tillämpas sedan 1991. Sedan regeringspartiet (Partie de l'unité et du progrès) efter valen i juni 2002 fått absolut majoritet har parlamentets roll i samhällslivet ytterligare försvagats. Redan tidigare åsidosattes ofta nationalförsamlingen av regeringen genom frekvent användning av presidentdekret. Tjugo av de 114 platserna i nationalförsamlingen samt 5 av 30 ministerposter innehas av kvinnor.

Partisystemet är starkt etniskt präglat. Oppositionen anses som svag och utrymmet för dialog med regeringen är litet. Avsaknaden av konstruktiv dialog om politisk transitor, baserad på konstitutionen, bidrar enligt bedömare till risken för ett militär maktövertagande efter Conté.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Guinea har ratificerat ILO:s konventioner om barnarbete (138 och 182), 2003. I arbetslagstiftningen finns regler för arbetstid, semester, arbetsmiljö och -säkerhet samt minimiålder, men de överträds ofta. Arbetare avstår från att protestera av rädsla för repressalier. Minimialder för anställning är 16 år men i praktiken så arbetar nästan hälften av alla barn under 15 år. Barnarbetare

återfinns oftast i jordbruket, bland försäljare och i gruvarbete. Tvångsarbete är förbjudet i lag men rapporter pekar på att tvångsarbete, även omfattande barn, förekommer.

Enligt konstitutionen får fackföreningar förekomma dock inte bland militär och paramilitär personal. Lagen föreskriver även att diskriminering av fackföreningsanslutna ej får ske. I praktiken förekommer hot om avsked och andra påföljder mot dem som anslutit sig, i synnerhet på landsbygden.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Statlig sjukvård i egentlig mening saknas utanför regionhuvudstäderna. Enligt WHO utgör hälsosektorn endast 5 procent av statens totala budget. Befolkningen på landsbygden är hänvisad till enskilda organisationers verksamhet samt till traditionell läkekonst. Privat sjukvård finns att tillgå för den som har ekonomiska möjligheter att betala.

12. Rätten till utbildning

Ungefär hälften av männen och en femtedel av kvinnorna i dagens Guinea anses vara läskunniga. Regimen har sedan 1984 successivt gjort ansträngningar på utbildningsområdet som rimligtvis borde ha börjat ge resultat. Tillförlitliga uppgifter saknas dock. Regeringens politik föreskriver obligatorisk, avgiftsfri sexårig grundskola, men i praktiken tas avgifter ut. Omkring 53 procent av alla barn var 2004-05 inskrivna i grundskolan. Av traditionella skäl är flickorna, trots regeringens kampanjer för förändringar, fortfarande missgynnade på utbildningsområdet.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Guinea är ett bördigt land. Jordförhållandena är goda och naturrikedomarna omfattande. Trots dessa förutsättningar lever flertalet guineaner idag under mycket knappa förhållanden. Fattigdomen uppges ha ökat. 35 procent av barn under fem år uppskattas lida av kronisk undernäring. Guinea rankas som 156 av 177 länder på UNDP:s Human Development Index. Efter landets självständighet 1958 har Guinea inte varit föremål för någon modernisering eller utbyggnad av infrastrukturen i landet. Huvudstaden Conakry har allvarliga problem med vatten- och elektricitetsförsörjningen. Priser på livsmedel och andra förnödenheter har de senaste två åren stigit kraftigt vilket också föranlett demonstrationer, strejker och i förlängningen ett hot mot stabiliteten i landet.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Kvinnors rättigheter respekteras inte. Kvinnovåld i hemmen är utbrett, och beivras sällan av myndigheterna i de fall anmälan görs. Detsamma gäller för sexuellt våld mot kvinnor.

Könsstympning är en utbredd tradition som enligt lag är förbjuden. Straffet är tre månaders fängelse och böter men tillämpningen leder sällan till åtal. Bland yngre utbildade växer motståndet mot könsstympning och i städer i den utbildade klassen tillämpar man i ökad utsträckning endast ett ”symbolisk ingrepp”. Den svåraste formen av könsstympning förekommer dock fortfarande i vissa delar av landet mer rapporteras minska.

Lagen förbjuder äktenskap för män under 21 år och kvinnor under 17 år. Giftermål av flickor så unga som 11 år förekommer dock, speciellt i ”skogsregionen” (Guinée Forestière). Polygami är allmänt utbrett i alla samhällsklasser och religioner i landet. Detta skapar förvirring och oklarheter i familjetvister, jorddelning och arvsfrågor. Kvinnan står nästan alltid som förloraren. En kvinnas vittnesutsaga har lägre bevisvärde än en mans.

Det finns rapporter som visar att handel med kvinnor sker med Conakry som mellansteg i en försäljning av kvinnor till Europa.

Denna mörka bild bör dock balanseras i någon mån av det faktum att såväl regimen som det civila samhället arbetar för ökad jämställdhet. Förändringar inom lagstiftningen görs och kampanjer förekommer för att få till stånd attitydförändringar.

15. Barnets rättigheter

Enligt konstitutionen har staten ansvar för att barnen ges förutsättningar för en uppväxt som förbereder för vuxenlivet. Ett särskilt ministerium svarar för barn- och ungdomsfrågor.

Barnarbete är reglerat i lagstiftning. Reglerna synes respekteras i den formella sektorn med reservation för delar av gruvindustrin. Kring 60 procent av alla barn förmodas utföra någon form av arbete inom jordbruket och i den informella sektorn. Uppgifter finns om att guineanska barn arbetar på plantager i Elfenbenskusten samt att mellan 3 000 och 4 000 barn rekryterats till konflikterna i grannländerna. Regimen förnekar att barnsoldater skulle befinna sig på guineanskt område.

Barnprostitution förekommer så långt ner som i 14-årsåldern. Även handel och sexuell exploatering av minderåriga, inom landet samt till metropoler i Västafrika och till Europa lär förekomma. Omfattningen är okänd.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Befolkningen i Guinea är sammansatt av flera etniska grupper som talar olika språk och tillhör olika religioner. Den största gruppen som är Peuhl eller Fulani uppgår till cirka 40 procent av befolkningen. Malinké utgör cirka 30 procent, susu 20 procent och övriga grupper 10 procent.

Konstitutionen förbjuder etnisk diskriminering. Trots detta är etnisk tillhörighet ofta ett kriterium för att få arbete inom den privata sektorn. På offentliga poster är företrädare för presidentens folkgrupp susu överrepresenterade.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är tabu i Guinea. Homosexuella handlingar är förbjudna enligt lag. Homosexuella handlingar bestraffas med fängelse från 6 månader till 3 år och böter med 100 000 till 1 miljon guineanska franc. Det finns inga uppgifter om omfattningen av tillämpningen av denna lagstiftning.

18 Flyktingars rättigheter

Till följd av inbördeskrigen i Liberia och Sierra Leone har Guinea tagit emot flera hundra tusen flyktingar. Idag finns enligt UNHCR drygt 60 000 flyktingar kvar i landet. UNHCR stöttar återvändande av de liberianska flyktingarna. Därutöver har som mest funnits runt 300 000 internflyktingar som nu alla rapporteras vara återintegrerade i sina ursprungssamhällen. Under senare år har såväl myndigheternas som civilbefolkningens attityder till flyktingarna hårdnat och en rad övergrepp inklusive ett antal mord har inrapporterats. Grunden härtill är sannolikt mer den sociala och ekonomiska situationen i landet än politiskt omsvängning.

19. Funktionshindrades rättigheter

Det finns inga särskilda statliga program till förmån för personer med funktionshinder. Ett antal enskilda organisationer arbetar med att integrera de funktionshindrade i arbetslivet. Dessa åtgärder har nog endast marginell betydelse. De funktionshindrade är i praktiken oftast utlämnade till familjens och medmänniskornas välvilja.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Det finns en rad lokala enskilda organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter. Bland annat kan nämnas Ligue Guineenne de Droits de l'Homme (LGDH) som är ansluten till FIDH. Arbetsförhållandena för organisationerna förefaller som regel vara tillfredsställande. Det är dock svårt för såväl de inhemska som de internationella organisationerna att upprätthålla en meningsfull dialog med regeringen som på något sätt ifrågasätter presidentens förhållningssätt i enskilda rättighetsfrågor. Internationella rödakorskommittén (ICRC) för dialog med myndigheterna om förhållandena i fängelserna och om utbildning i mänskliga rättigheter av personal från säkerhetsstyrkorna och fängelsepersonal.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Den bristfälliga situationen för mänskliga rättigheter i landet har medfört granskning av internationella organisationer, framförallt enskilda internationella organisationer. EU för dialog med regeringen i enlighet med artikel 96 i Cotonouavtalet. Sverige stödjer bland annat Rädda barnen, Unicef och UNHCR i deras arbete i Guinea kopplat till mänskliga rättigheter.